

W rytmie czarodasza

19.01.2013

OPERA KRAKOWSKA

Czardasz (węg. csárdás)

– narodowy taniec węgierski. Składa się w zasadzie z dwóch części: pierwszej powolnej, o charakterze melancholijnym i patetycznym, zwykle w tonacji molowej i drugiej bardzo szybkiej, gwałtownej. Stylizacje czardasza znajdują się w wielu operetkach Kalmana, Straussa czy Lehára.

Tokaj - wino węgierskie produkowane z podsuszonych winogron (cibeba) w regionie winiarskim Tokaj-Hegyalja (północno-wschodnie Węgry). Wina tokajskie są znane i cenione w całej Europie już od XV wieku. W Polsce nazywano je węgrzynami („nie masz wina nad węgrzyna”), w XVII wieku wysłannicy polskich wielmożów udawali się do krainy u zbiegu Bodrogu i Cisy, aby przywieźć beczki ze smakowitym trunkiem. Węgrzynem raczył się Zagłoba i goście Soplicowa w „Panu Tadeuszu”. O znaczeniu tokaju dla węgierskiej kultury i tożsamości świadczy wzmianka o nim w węgierskim hymnie narodowym. Charakterystyczny smak i aromat win tokajskich wynika ze specyficznego klimatu regionu, gdzie rosną szczepki używane do ich produkcji i sposobu przechowywania. Są klasą samą w sobie - obok pysznych słodkich aszu godne polecenia są także wytrawne: furmint i harslevelu.

MAŁGORZATA WALEWSKA

Wróżka nie jedno ma imię. Ulryka z „Balu maskowego” zasadniczo jest starą wiedźmą, która mieszka w pałacowym lesie. Niewiele wiadomo na temat jej wieku i wyglądu. Wiele razy śpiewałam tę rolę, ale nigdy nie byłam starą wiedźmą z lasu. W Królewskim Teatrze w Madrycie śpiewałam Ulrykę wystylizowaną na szamanke, która odcina głowy kogutom. W Montpellier byłam piękną nawiedzoną dziewczyną, która nie rozstaje się z magicznymi ziołami. W produkcji Bolońskiej też byłam piękna i młoda a swoją moc czerpałam z piramidy, która stanowiła moje schronienie. W produkcji Bremańskiej wystąpiłam jako stara artystka po wypadku, na wózku inwalidzkim prowadząca nocny klub. Wszystko więc zależy od wizji reżysera. Wiadomo jednak, że Ulryka wróży z ręki i leczy ziołami.

W przypadku Carmen sytuacja jest bardziej określona. Wiadomo, że Carmen jest piękna, młoda i zmysłowa a jej moc to głównie jej urok osobisty i nietuzinkowa osobowość. Jak każda cyganka Carmen wierzy w los, który zapisany jest w kartach. Jako magicznego symbolu używa kwiatu, który rzuca wybranemu mężczyźnie. A czardasz? Czardasz to też dzieło szatana, które czaruje zmysłowym dźwiękiem.

Zapraszam na magiczny wieczór w Operze Krakowskiej.

operowy gulasz węgierski wg PRZEMYSŁAWA REZNERA

Doskonała potrawa, której tradycja sięga głębokiego średniowiecza, kiedy Madziarzy prowadzili koczowniczy tryb życia. Stąd do dziś w klasycznej postaci sporządza się go w kociołku nad ogniskiem, przy okazji bawiąc się świetnie i integrując z biesiadnikami w ogrodzie, lesie czy na biwaku. Można też przyrządzić go w grubym naczyniu na piecu kuchennym, pamiętając jednak o zachowaniu kolejności wrzucanych do rondla składników i zachowaniu odpowiedniej, nie za wysokiej temperatury „płomienia” – gulasz lubi dojrzewać powoli na ogniu.

(porcja na 8 osób)

1 kg wołowiny (ew. wieprzowiny) • 4 łyżki smalcu (kto nie używa, może zastąpić olejem)
• 15 dkg boczku wędzonego • 1 ostra papryczka np. czuszka (jeśli lubisz) • 4 świeże słodkie papryki • 5 pomidorów obranych ze skórki lub pomidory z puszki • kilka łyżek przecieru pomidorowego albo opakowanie pulpy pomidorowej • 1/2 kg ziemniaków • 4 średnie cebule • 1 ząbek czosnku • kilka marchewek i 1 pietruszka • 1 łyżka słodkiej papryki w proszku • sól, pieprz, trochę kminku.

Do kociołka włoż smalec i pokrojony boczek. Gdy się stopią, dodaj pokrojoną w kostkę cebulę do zeszklenia. Wrzuć mięso pokrojone w kostkę, zetnij je, a potem dolej trochę wody, by mogło się dusić bez przypalenia. Posól, posyp kminkiem. Gdy mięso będzie prawie miękkie, dołóż pokrojone w krążki lub kostkę marchewkę, pietruszkę i ziemniaki, a po 10 minutach pomidory i paprykę w kawałkach, ewentualnie czuszkę. Podlewaj wszystko pulpą pomidorową. Na koniec dodaj zmieloną paprykę, pieprz i zmiążdżony czosnek.

MONIKA
KORYBALSKA

KAROLINA
WIECZOREK

ANDRZEJ
LAMPERT

BUDAPEST TRIO

Zespół Károly'a Vadász'a (w składzie cymbały, skrzypce, bas) reprezentuje nurt oryginalnej muzyki romskiej i węgierskiej. W jego repertuarze znajdują się tradycyjne czardasze, węgierskie melodie ludowe oraz ogniste tańce cygańskie. Károly Vadász, mistrz cymbałów, wielokrotnie występował za granicą, m.in. z wielkim sukcesem kilkadziesiąt razy w Japonii.

JAZZ BAND BALL ORCHESTRA

Zespół muzyczny wykonujący u początku swej kariery jazz tradycyjny. Powstał w Krakowie w 1962 roku z inicjatywy Jana Kudyka, do dziś lidera grupy oraz studentów krakowskiej Wyższej Szkoły Muzycznej. Piszą o sobie: *JBBO to Satchmowski tradycjonalizm, Luncefordowsko - Goodmanowsko - Elingtonowski swing, szczypta boogie, latynoska furia, echo rytm & bluesa, a wszystko to wymieszane, uzupełnione showem i tworząc parodię.* Mają fanów nie tylko w Krakowie, w Polsce, ale i za oceanem.

BALET

ORKIESTRA

CHÓR

TOMASZ
TOKARCZYK

Polak, Węgier,
dwa bratanki,
i do szabli,
i do szklanki
Lengyel, Magyar -
két jó barát,
együtt harcol,
s issza borát

- historyczne przysłowie występujące zarówno w języku polskim jak i węgierskim, mówiące o zażyłej przyjaźni i pokrewieństwie narodu polskiego i węgierskiego. Sympatia ta opierała się na przekonaniu Polaków o podobieństwie charakterów narodowych polskiego i węgierskiego. Pierwotny tekst miał następujące brzmienie: „Węgier, Polak dwa bratanki i do konia i do szklanki. Oba zuchy, oba żwawi, niech im Pan Bóg błogosławi”. Formuła powstała prawdopodobnie po upadku konfederacji barskiej, wśród przywódców powstania antyrosyjskiego, którzy znaleźli azyl polityczny na terenach zamieszkałych przez Węgrów.

kierownictwo artystyczne koncertu:

Bogusław Nowak, Tomasz Tokarczyk
Bożena Pędziwiatr

W programie

- Johannes Brahms – **Taniec węgierski D-dur No 6**
Taniec węgierski g-moll No 5
Georges Bizet – *Carmen* – Habanera
Carmen – kwintet z II aktu
Carmen – „Les tringles des sistres tintaient”
Emmerich Kálmán – *Hrabina Marica* – „Ach jedź do Varasdin”
Hrabina Marica – „Gdzie mieszka miłość”
Hrabina Marica – „Graj Cyganie”
Księżniczka czardasza – Czardasz Silvy
Marian Lida – Czardasz
Stanisław Moniuszko – *Straszny dwór* – „Kto z mych dziewczek” z tekstem Przemysława Rezniera
Vittorio Monti – Czardasz
Camille Saint-Saëns – *Samson i Dalila* – „Mon coeur s’ouvre à ta voix”
Johann Strauss (syn) – *Baron cygański* – „Gdy do boju trąbka gra”
Baron cygański – Kuplety Żupana
Baron cygański – „Wykuwamy kosy kielnie”
polka *Éljen a Magyar!*
Giuseppe Verdi – *Bal maskowy* – „Re dell’abisso, affrettati”
Trubadur – aria Azuceny „Stride la vampa”
Trubadur – chór Cyganów „Vedi! Le fosche notturne”
Traviata – Chór Cyganek i Matadorów
- oraz
czardasze i tańce cygańskie

Opera Krakowska
instytucja kultury
Województwa
Małopolskiego

Sponsor

Sponsor Opery
Krakowskiej

Mecenas Opery Krakowskiej

Partner koncertu

Patroni medialni

DZIENNIK POLSKI

TVP KRAKÓW

„OPERA KRAKOWSKA” w Krakowie
Archiwum

ul. Lubicz 48, 31-512 Kraków

tel. 012 29 66 188, fax 012 29 66 103

Dziękujemy za współpracę

OPERA KRAKOWSKA ul. Lubicz 48, 31-512 Kraków

Rezerwacja: tel. +48 12 296 62 62 (63), fax: +48 12 296 62 68; e-mail: bilety@opera.krakow.pl. Bilety do nabycia w Kasie: ul. Lubicz 48, tel. +48 12 296 62 60 (61)

www.opera.krakow.pl

Autorzy zdjęć: R. Kornecki, V. Korpusenko, A. Sędek, J. Wrzesiński, Z. Zawislak, Archiwum Opery Krakowskiej
redakcja – Elżbieta Tosza opracowanie graficzne – Bartosz Giżycki wydawca – Opera Krakowska, styczeń 2013